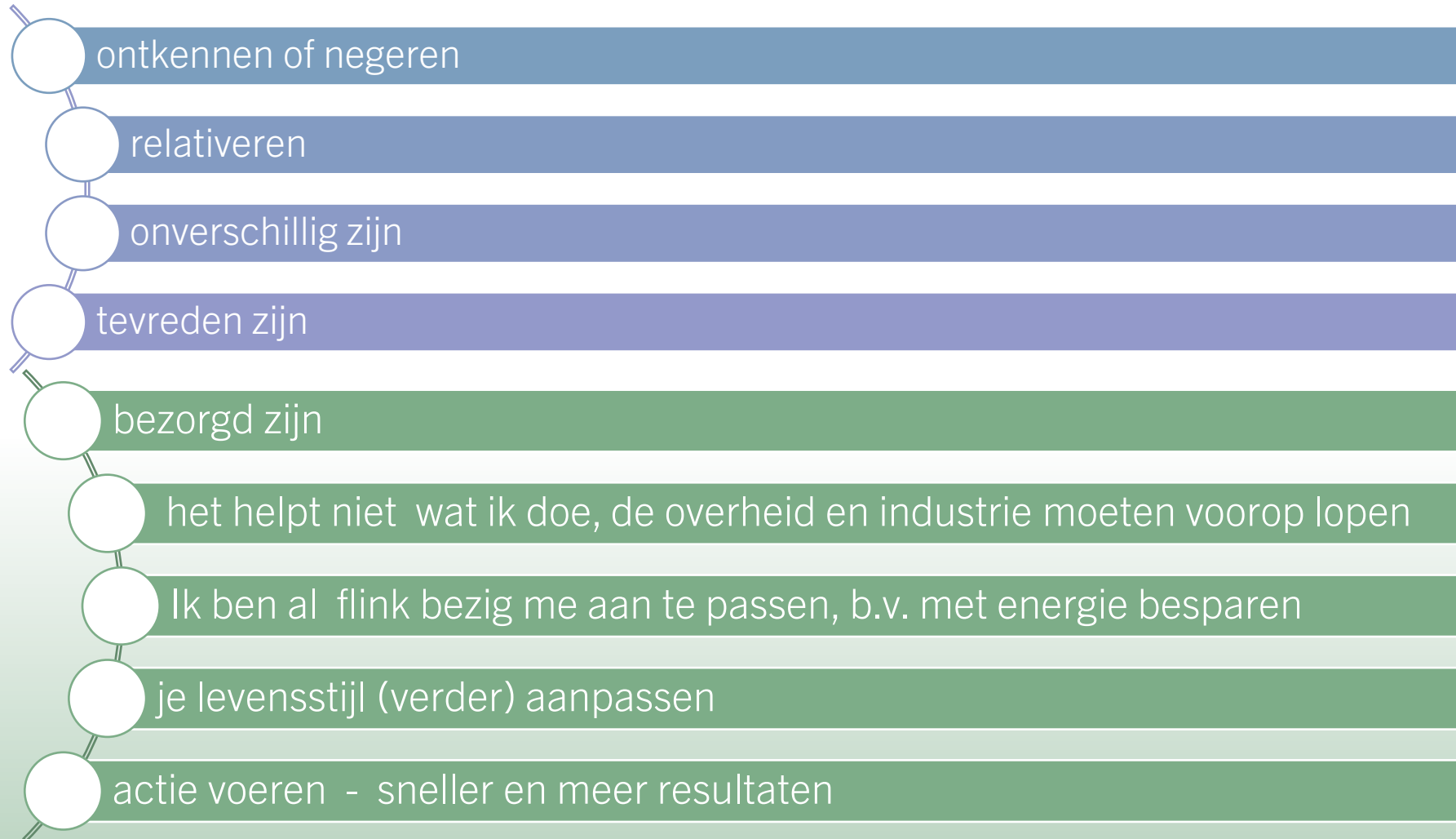

**MIJN
BIJDRAGE
VOOR EEN
LEEFBARE
TOEKOMST**

begint
vandaag

HOE GA JE OM MET KLIMAATVERANDERING?

ACTIE 1 : INFORMATIE VERKRIJGEN EN ER IETS MEE DOEN

- Jezelf **informer**en om jezelf te voeden en critici te kunnen beantwoorden.
- Met anderen (familie, buren, collega's , school) **over de urgentie spreken**.
- Bij elk onderwerp **in de politiek** het klimaataspect aan de orde stellen.
- De **democratie versterken**: we moeten samen en op een rechtvaardige wijze de crisis overleven
- Weerzin tegen **onaangename boodschappen** is te begrijpen. Angsten en wanhoop omzetten in iets doen.
- ER IS EEN GROOT HIAAT TUSSEN WAT WE WETEN EN WAT WE DOEN / HOE WE ONS GEDRAGEN (Greta Thunberg zegt dit ook)

DEZE KLIMAATVERANDERING IS NIET VAN ALLE TIJDEN

- Laatste drie jaar waren warmste ooit - nov, 2017

- Warmterecord op eerste officiële warme dag 2018
- Zomerse temperaturen aan begin van de lente 2018
- Noord- en Oostzee steeds warmer 2018
- Temperatuur Noordzee nadert recordhoogte 2018

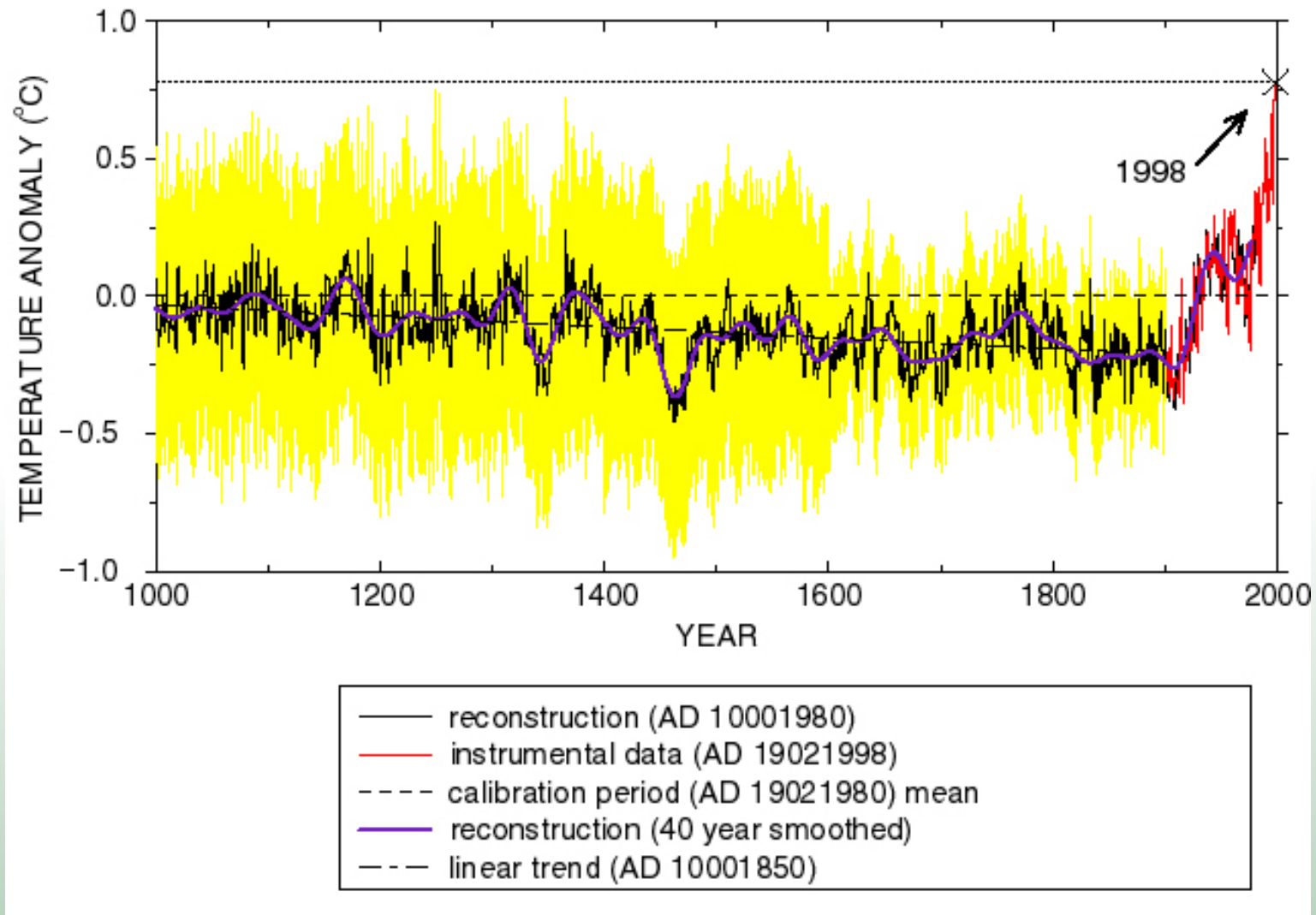
- Geen hittestatus Deelen, wel in Gilze-Rijen 2019
- Weer warmterecords Australië, bijna 50 graden in zuiden 2019
- Afgelopen jaren zijn de warmste ooit sept 2019
- Tweedeling Nederland: 2019 extreem droog én nat

- 2020 was het warmste jaar ooit, samen met 2014

2022

- Nog nooit zo warm op 2 januari als in 2022
- Weer.nl: warmste 22 maart ooit gemeten in De Bilt 2022
- 2022 - Warmste 22 maart ooit gemeten in De Bilt met 19,4 graden
- Dit weekend mogelijk 50 graden in delen Pakistan en India -april 2022
- Buitengewoon vroege hittegolf in Spanje: 41 graden - mei 2022
- Recordtemperaturen voor mei in Zuid-Franse steden tot 34 graden- mei 2022
- juli 2022 -Tropische dinsdag gaat de boeken van Meteo Beverwijk in: 39.8 graden is een record in de stad
- Recordtemperaturen voor mei in Zuid-Franse steden 2022
- 2022- Warmte verbreekt records voor 28 oktober
- 2022 - Ook 29 oktober warmste ooit gemeten in Nederland

Globale temperatuur van 1000 tot 1998

KANTELPUNT BIJ 2 GRADEN OPWARMING

- 50% kans dat we 1,5 graad binnen komende 5 jaar bereiken.
- Zolang we broeikasgassen blijven uitstoten zal de temperatuur blijven stijgen
- gevolgen : smelten ijs, zeespiegel stijgt weersextremen, biodiversiteit slinkt enz.

Bij 2 graden is zijn de processen **onomkeerbaar**.

De opwarming van de aarde is niet meer terug te draaien:

- Het ijs rond de **Noordpool** zal compleet smelten,
- **koraalriffen** gaan dood en zo verdwijnt kustbescherming en een belangrijk stuk zeeleven
- **ecosystemen** zijn voor altijd verwoest.

ACTIE 2 : PRAAT EROVER!

IJstijdenverhaal is uitvlucht van klimaatsceptici

Het gaat niet om de planeet of de aarde, maar om de leefbaarheid op aarde voor alle mensen.

Het mag daarvoor niet veel warmer worden !
Elke halve graad opwarming heeft grote gevolgen.

ER IS NOG HOOP : JEUGD EN INNOVATIES

Wereldwijde beweging in opkomst van consumenten die bewuste keuzes maken en bedrijven die met oplossingen komen

Jelmer Mommers: geen angst voor een plotselinge wereldwijde instorting nodig. Die apocalyps komt er niet en zeker niet door klimaatverandering. Als je alleen maar oog voor onheil hebt, dan wordt het te groot en angstaanjagend om iets te doen. We bepalen zelf hoe erg het wordt. En we zijn al bezig. Klimaatakkoord, Deltaplan biodiversiteitsherstel, meer duurzame energie enz. en verdwijnen kolencentrales (schonere lucht)

Niet doen of de transitie niets kost, maar gelijk ook benadrukken dat als je niets doet tegen b.v. zeespiegelstijging het veel meer gaat kosten.

We moeten onszelf trainen om ook te kijken naar wat goed gaat). We hoeven ons ook niet schuldig te voelen over sommige individuele keuze. Het doel is niet individuele perfectie maar een systeemverandering.

Bekijk b.v. het programma [De Nederlandse innovatieprijs 2022](#)

ACTIE

DE WERELD STAAT IN BRAND, MAAR RAAKT ONS OOK

- Oorlog in Syrië en Irak
- Oorlog in Oekraïne
- Honger en onleefbaarheid in Afrika
- Watersnood in Pakistan
- Energie-situatie in Europa

Extra uitstoot door oorlog en energiecrisis

Ontheemden zoeken ruimte

Voedselschaarste door misoogsten

Hoge energiekosten → economie

directe invloed op aanpak klimaat en economie: positief en negatief

SOLIDARITEIT – EERLIJK KLIMAATBELEID

Het welvarendste deel* van de wereld

* Dit geldt ook binnen Nederland zelf.

zorgt voor 80% van de Co2 uitstoot op aarde

gebruikt de meeste grondstoffen

Climate Justice:

- De armste landen vangen nu al de hardste klappen op. Zij vragen om compensatie.
- Alleen in Nederland onze uitstoot verminderen is niet genoeg.

Helft van de mondiale uitstoot van Co2 komt van de rijkste 10% vd wereld

ACTIE 3 : FINANCIIEEL HELPEN ALS JE KAN

- Steun klimaatacties en organisaties in Nederland en daarbuiten.
- De energiecompensatie voor een goed doel gebruiken.
- Duurzame bank kiezen.
- Duurzaam investeren of beleggen (dus niet in de fossiele brandstof-industrie).

Steun b.v. Klimaatactivisten in hele wereld via
HIVOS

NAAST KLIMAAT OOK GRONDSTOFFEN - EN ENERGIECRISIS

- **Earth Overshoot Day** is de datum waarop de mensheid alle natuurlijke grondstoffen heeft gebruikt die de aarde in één jaar kan produceren.

31 december is
optimaal = 1 aarde

2000 - 1 oktober

2019 – 29 juli

2020 - 22 augustus*

2021 - 29 juli

2022 - 28 juli

Voor Nederland alleen was Overshootday
in 2022 al op 12 april (=3,6 aarde)

* In 2020 lockdowns . Nu de coronamaatregelen zijn versoepeld verbruiken we weer net zoveel van onze planeet als in 2019.

ACTIE 4: VERANDER MEE, DOE WAT JE KAN

- Pas je leefstijl aan in stappen en in eigen tempo
- Gebruik je intuïtie, jij bent deel van de natuur
- Doe en werk samen. Deel met anderen
- Zo min mogelijk broeikasgassen uitstoten en grondstof verbruiken

Hoe?

DAGELIJKSE DINGEN DIE IMPACT HEBBEN

1. Spullen

Een huishouden **stoot** jaarlijks gemiddeld **19.000 kilo CO2 uit.** , dus 52 kg per dag

2. Vervoer

De keuzes die je maakt voor je huis, vervoer, kleding, spullen en voeding hebben impact op je **CO2-uitstoot.**

3. Eten en drinken.

Wereldwijd is de totale uitstoot van broeikasgassen is gemiddeld **500 miljoen kilo per dag.**

4. Wonen - energie

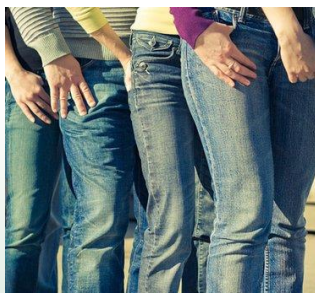
SPULLEN ZORGEN VOOR DE MEESTE IMPACT

- Veel van onze spullen hebben een enorm verborgen impact op milieu en klimaat.

Ook streamen, energieverbruik en dataverbruik hebben sterke impact

2000 zwembaden water nodig om mijnbouwgif bij productie van 1 laptop op te ruimen.

2,5% van alle beschikbare **landbouwgrond** is beplant met katoen voor kleding. Synthetische kleding heeft **olie** als basisgrondstof.

Uitstoot zwavel van 16 schepen = uitstoot van alle auto's bij elkaar

50.000 schepen varen rond voor onze spullen

ACTIE 5: 5 DINGEN DIE JE KUNT DOEN MET SPULLEN

- Ga consuminderen : schaf alleen aan wat je nodig hebt.
- Deel spullen met of van anderen
- Koop tweedehands of de meest energiezuinige keuze
- Repareer of gebruik langer
- Recycle, scheid dus je afval en breng naar de milieustraat

VERVOER OP DE 2^E OF 1^E PLAATS QUA IMPACT

Voor mensen die veel van het vervoer gebruik maken, kan de impact op de 1^e plaats komen.

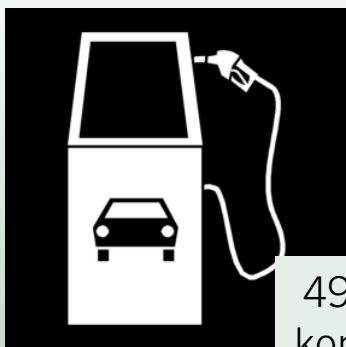
1 retour Bali
p.p.= 4 jaar
autorijden

Een gemiddelde auto
stoot 173 gram CO₂eq
uit per km

Alleen een
electrische auto op
groene stroom is
fossielvrij

49% van de impact van auto
komt door brandstof

productie 2 auto's
= 10 jaar auto
rijden

infrastructuur =
4% impact

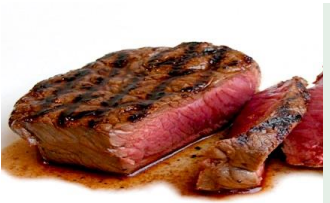
Dat geldt ook voor
een electrische
fiets

ACTIE 6: 5 DINGEN DIE JE KUNT DOEN MET VERVOER

- Ga autominderen : auto alleen als het niet anders kan.
- Neem eens wat vaker de bus, de fiets of een OV-fiets
- Vliegen naar Parijs kan niet meer. Neem de trein
- Ook een elektrische fiets gebruikt energie en grondstof
- Denk aan het delen van auto's

ETEN EN DRINKEN IMPACT

- Ruim de helft van de impact zit in vlees. Vleesproductie gaat gepaard met: ontbossing, methaanuitstoot, veel waterverbruik en heel veel landbouwgrond voor veevoer. Voedsel uit verre landen heeft veel vervoersimpact

Productie van 1 kilo vlees geeft 24-60 kilo broeikasgas en gebruikt evenveel water als 300 x douchen

ruim 1/3 van ons voedsel gaat in de hele keten verloren

Kies vooral groente en fruit uit Nederland of lokaal.

ACTIE 7: 5 DINGEN DIE JE KUNT DOEN MET ETEN DRINKEN

- Gebruik geen vlees of minder. Dat geldt ook voor vis.
- Biologisch voedsel heeft minder impact op de natuur
- Koop zoveel mogelijk producten uit de buurt of produceer zelf
- Let ook op de verpakking
- Verspil minder voedsel en composteer de resten

HUIS EN ENERGIE IMPACT

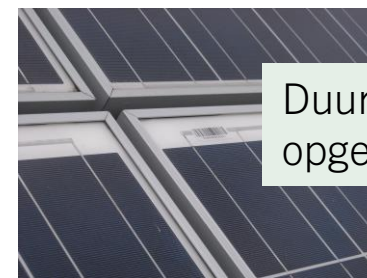
Iedereen is het erover eens: De duurzaamste energie is de energie die je niet gebruikt. Daarna komen de hernieuwbare energie of de niet-fossiele energie. Voor terugdringen van de opwarming moeten we zo snel mogelijk afscheid nemen van fossiele energie. Ook voor de bouw van huizen is veel grondstof nodig en komt veel Co2 uitstoot vrij.

Om de Co2 uitstoot bij de bouw van 1 huis te compenseren heb je 6500 bomen nodig.

Een goede isolatie is het begin.

Duurzame energie ,zelf opgewekt.

23

Een betegelde tuin zorgt voor extra hitte in de zomer

De verwarming een graad lager scheelt Co2

Kies energiezuinige apparaten. Dus niet deze!

ACTIE 8: 5 DINGEN DIE JE KUNT DOEN MET WONEN EN ENERGIE

- Spaar energie uit door goede isolatie.
- Maak je tuin natuurvriendelijk
- Probeer de verwarming lager te zetten
- Ga voor zonne-energie
- Kies energiezuinige apparaten

LITERATUUR

- Jelmer Mommers – Hoe gaan we dit uitleggen?
- David van Reybrouck - De kolonisatie van de toekomst – febr 2022
- Babette Porcelijn – De verborgen impact 2018
- Jan Rotmans - Omarm de chaos 2021
- Yvonne van Sark - Opgroeien terwijl de wereld in brand staat 2021
- Greta Thunberg - Het klimaatboek 2022 oktober